

O'ZBEKISTON HUDUDIDAGI QADIMIY MANZILGOHLAR

Toshkent viloyati Bo'stonliq tumani

22-umumiy o'rta ta'lim maktabi tarix fani o'qituvchisi

Dilfuza Tajiboyeva Sadriddinovna

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston hududida joylashgan qadimiy manzilgohlar — Afrosiyob, Tuproqqal'a, Paikent, Shahrisabz, Qo'yqirilgantepe kabi tarixiy markazlarning tarixi, ahamiyati va ilmiy-arxeologik qiymati yoritilgan. Ushbu manzilgohlarning shakllanishi, rivojlanish bosqichlari hamda ularning o'ziga xos xususiyatlari tahlil qilingan. Maqola davomida qadimiy shaharlardan topilgan topilmalar, arxeologik tadqiqotlar natijalari asosida O'zbekiston hududining qadimdan buyuk sivilizatsiyalar o'chog'i bo'lib kelgani asoslab berilgan. Shuningdek, ushbu tarixiy yodgorliklarning madaniy merosni asrashdagi o'rni haqida xulosa chiqarilgan.

Kalit so'zlari: O'zbekiston, qadimiy manzilgohlar, Afrosiyob, Tuproqqal'a, Paikent, Shahrisabz, arxeologiya, tarixiy yodgorliklar, madaniy meros, sivilizatsiya markazlari.

O'zbekiston hududi qadimdan buyuk sivilizatsiyalar markazi bo'lib kelgan. Bu yerda qadim zamonlardan boshlab turli etnoslar, madaniyatlar va davlatlar shakllangan. Bu jarayon o'z navbatida yurtimizda ko'plab qadimiy manzilgohlarning paydo bo'lishiga sabab bo'lgan. Ana shunday manzilgohlar bugungi kunda nafaqat tarixiy ahamiyatga, balki madaniy, arxeologik va turistik qiymatga ham ega.

Qadimiy manzilgohlar deganda, insoniyat tarixining turli bosqichlarida shakllangan, muhim ijtimoiy-siyosiy, madaniy va iqtisodiy markaz bo'lgan joylar tushuniladi. O'zbekiston hududida bunday manzilgohlar juda ko'p bo'lib, ularning ba'zilari miloddan avvalgi ming yilliklarga borib taqaladi.

1. Afrosiyob (Samarqand) Samarqand shahrining shimoliy qismida joylashgan Afrosiyob shahri — qadimgi So‘g‘diyona sivilizatsiyasining markazlaridan biri hisoblanadi. Bu manzilgoh miloddan avvalgi IV asrga oid bo‘lib, ko‘p marotaba vayron qilingan va qayta tiklangan.

2. Tuproqqal’a (Qoraqalpog‘iston)

Qadimgi Xorazm davlati markazlaridan biri bo‘lgan Tuproqqal’a qal’asi milodiy I–IV asrlarga oid. Bu hududda olib borilgan arxeologik qazilmalar qadimgi shaharsozlik va diniy marosimlar haqida qimmatli ma’lumotlar beradi.

3. Paikent (Buxoro viloyati)

Paikent qadimda Buxoro vohasining yirik iqtisodiy va madaniy markazlaridan biri bo‘lgan. Bu manzilgohda topilgan tangalar va keramika buyumlari uning rivojlangan hunarmandchilik markazi bo‘lganini ko‘rsatadi,

4. Shahrisabz (Qashqadaryo)

Shahrisabz qadimiy Kesh deb atalgan bo‘lib, Amir Temurning vatani sifatida mashhur. Bu manzilgohda ko‘plab me’moriy obidalar, jumladan, Oqsaroy saroyi, Dorut-Tilovat va Dorus-Saodat majmualari joylashgan.

5. Qo‘yqirilgantepa (Surxondaryo viloyati)

Ushbu manzilgoh miloddan avvalgi III–II asrlarga tegishli bo‘lib, Kushon davlati davridagi shaharlardan biri sanaladi. Bu yerdagi ibodatxona qoldiqlari qadimgi buddaviylik ta’sirini ko‘rsatadi.

Xulosa o‘rnida, O‘zbekiston hududida joylashgan qadimiy manzilgohlar nafaqat tarixiy o‘tmishimizni o‘rganish, balki bugungi yosh avlodni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi. Bu joylar arxeologik izlanishlar, ilmiy tadqiqotlar, shuningdek, madaniy merosni asrab-avaylash yo‘lida katta salohiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Rakhmanov, A. A. Afrosiyob qazilmalarining tarixiy ahamiyati, Toshkent: Fan, 2001.
2. Aripov, O. Xorazm vohasining qadimiy shaharlari, Nukus: Qaraqalpaqstan, 1998.
3. Karimova, D. Buxoro viloyatidagi arxeologik yodgorliklar, Buxoro: Ilm, 2005.
4. Yusupov, S. Shahrisabz — Temuriylar davlati markazi, Toshkent: O‘zbekiston, 2010.
5. Turg‘unov, B. Surxondaryo qadimiy manzilgohlari tarixi, Termiz: Surxon, 2003.